

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/114/2019
Identifikačné číslo spisu: 7514209692
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7514209692.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. I., bývajúceho v U., 2/ Mgr. M. I. bývajúcej v U. oboch zastúpených JUDr. Darinou Solárovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Škultétyho 3, proti žalovaným 1/ Tatra Banka, a.s., so sídlom v Bratislave, Hodžovo námestie 3, IČO: 00 686 930, 2/ AUKČNÁ SPOLOČNOSŤ s.r.o., so sídlom v Bratislave, Kopčianska 10, IČO: 46 141 341, zastúpenej JUDr. Marekom Piršelom, advokátom so sídlom v Bratislave, Kopčianska 10, o určenie absolútnej neplatnosti časti právneho úkonu, o zaplatenie 1009,90 eur s príslušenstvom a zdržanie sa výkonu záložného práva, vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod sp.zn. 15 C 186/2014, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. októbra 2018 sp.zn. 5 Co 144/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcom 1/ a 2/.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. mája 2017 č.k. 15 C 186/2014-256 zamietol žalobu. Žalovanej 1/ náhradu trov konania nepriznal. Vyslovil, že žalovaná 2/ má nárok na náhradu 100 % trov konania proti žalobcom.

V odôvodnení uviedol, že právny vzťah medzi žalobcami 1/ a 2/ a žalovanou 1/ vznikol na základe zmluvy o hypotekárnom úvere uzatvorenej dňa 22. júna 2004, predmetom ktorej bolo poskytnutie hypotekárneho úveru vo výške 490 000 Sk na kúpu rodinného domu. Pohľadávka bolo zabezpečená zmluvou o záložnom práve na nehnuteľnosť v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcov. Právne zmluvný vzťah posúdil podľa §§ 497 - 507 Obchodného zákonníka a § 67 a nasl. zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách (ďalej len „zákon č. 483/2001 Z.z.“). Konštatoval, že na zmluvu o hypotekárnom úvere sa nevzťahujú ustanovenia § 1 ods. 2 písm. a) zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z.z.“).

Následne poukázal na ustanovenie § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“) a uviedol, že je možné žalovať o určenie právnej skutočnosti (neplatnosť právneho úkonu) iba v prípadoch, ak to vyplýva z osobitného predpisu (napr. podľa § 77 Zákonníka práce), čoho dôsledkom považoval názor žalobcov, že je možné žalovať aj neplatnosť úverovej zmluvy podľa § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka za nesprávny. Dodal, že vzhľadom na právnu kvalifikáciu zmluvného úverového

vzťahu nie je v danej veci možná ani aplikácia § 8 ods. 5 zákona č. 258/2001 Z.z., podľa ktorého spory o platnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere a o právach a povinnostiach vyplývajúcich z tejto zmluvy rozhodne súd. Ďalej konštatoval, že žalobcovia naliehavý právny záujem na určovacej žalobe odôvodňovali iba svojou obavou z hrozby straty obydliá a tým, že budú vystavovaní na ulicu, čo však nezakladá existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

V súvislosti s ďalšou časťou žaloby uviedol, že zákon č. 483/2001 Z.z. charakterizuje hypotekárny úver ako úver zabezpečený záložným právom k tuzemskej nehnuteľnosti. Zároveň poukázal na účel záložného práva k nehnuteľnosti v prospech banky, ktorý spočíva v tom, že v prípade nesplácania je banka oprávnená sa domáhať uspokojenia zo založenej nehnuteľnosti tým, že táto nehnuteľnosť bude predaná. Ďalej uviedol, že ustanovenia zmluvy o hypotekárnom úvere, ako aj zmluvy o záložnom práve v danom spore nespôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, pričom ide o štandardnú úpravu zabezpečenia pohľadávky z hypotekárneho úveru záložným právom. Zdôraznil, že s ohľadom na neaplikovateľnosť zákona č. 258/2001 Z.z. na predmetný právny vzťah, nepodrobil zmluvu o hypotekárnom úvere prieskumu, či má náležitosti podľa § 4 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z.z., s absenciou ktorých je v súlade s § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. spájaný následok, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Napokon konštatoval, že ak došlo k preúčtovaniu pohľadávok žalovanou 1/ z bežného účtu, išlo o legitímny postup veriteľa v súlade s § 330 ods. 3 Obchodného zákonníka, pretože prostriedky uhradené žalobcami na účet (nie hypotekárny) žalovanej 1/ boli preúčtované (započítané) najskôr na záväzky, ktorých splnenie nebolo zabezpečené (napr. pohľadávky z kreditnej karty a spotrebiteľských úverov).

Vo vzťahu k uplatnenému nároku žalobkyne 2/ na zaplatenie 9,90 eura žalovanou 2/, súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyni 2/ spolu s právnou zástupkyňou a jej koncipientkou vznikla v dôsledku ich účasti na dražbe v súlade s § 11 ods. 7 zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách povinnosť zaplatiť vstupné vo výške 3,32 eura na osobu a deň. Uplatnenie tohto nároku považoval za nedôvodné, a preto nárok v tejto časti zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolania žalobcami 1/ a 2/ rozsudkom z 25. októbra 2018 sp.zn. 5 Co 144/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že pri výrokoch I. až XIII. žaloby podľa § 137 písm. d) C.s.p. sú vylúčené. Uviedol, že by bolo v rozpore so zákonom, ak by žalovaným bolo nelimitovane uložené zdržať sa natrvalo a definitívne výkonu záložného práva tak, ako to žiadali žalobcovia 1/, 2/. Považoval za správne zamietnutie žaloby o určenie neprijateľných zmluvných podmienok v petite I. až XIII. pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu, a preto žalobcom 1/ a 2/ nemohlo byť priznané primerané finančné zadosťučinenie. Podotkol, že žalovaná 1/ nevykonáva a v čase vyhlásenia rozsudku ani nevykonávala žiadne úkony pri výkone záložného práva. Ďalej poukázal na to, že žalobcovia 1/ a 2/ mali vykonať platby v prospech úverového účtu, kde ako variabilný symbol bolo číslo úverovej zmluvy a nie v prospech bežného účtu a lavírovať s tým, že variabilným symbolom je rodné číslo vkladateľa. Zdôraznil, že paušalizovaná strata uhradovacej funkcie záložného práva určovaná za každým, konštitutívnymi rozhodnutiami všeobecných súdov bez výslovnej úpravy v hmotnom práve a bez vzťahu ku konkrétnym právnym úkonom záložného veriteľa by bola absolútne nemysliteľná a je to neprípustný zásah do práv záložných veriteľov. Dodal, že v spore neboli zistené žiadne znaky úžery, resp. porušenia dobrých mravov, alebo iného dôvodu neplatnosti zabezpečovacej zmluvy pri realizácii záložného práva, a teda zamietnutie všetkých častí žalobného návrhu vyhodnotil ako správne, zákonné a korektné. Napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 C.s.p.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku podali dovolanie žalobcovia 1/ a 2/, ktorého prípustnosť odôvodnili dovolacími dôvodmi vyplývajúci z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 písm. a) C.s.p. Namietali, že súdy sa nevysporiadali žiadnym spôsobom so vznesenou námietkou premlčania výkonu záložného práva. Rozsudky riadne ani neodôvodnili, a preto sú arbitrárne a zmätočné. Poukázali na to, že žalovaná 1/ im listom z 21. augusta 2012 oznámila, že začala s výkonom záložného práva. Spochybnili záver súdu v tom, že nie je jasné, ako a kde mal odvolací súd osvedčené, že žalovaná 1/ žiadne úkony nerealizuje.

Poukázali na nesprávnosť odôvodnenia odvolacieho súdu, ktorý uviedol iné tvrdenia ako vyplývajú z obsahu spisu, ako aj poukázal na rozhodnutie ústavného súdu, ktoré s vecou nesúvisí. Zároveň namietali, že sa súdy žiadnym spôsobom nevysporiadali s ich tvrdením, že záložná zmluva je spotrebiteľská zmluva, nebola individuálne dojednaná a keďže je výkon záložného práva premlčaný, tak záložné právo ani neexistuje. Spochybnili tvrdenie súdov o nedôvodnosti zmluvy o vykonaní dobrovoľnej dražby, ktorú považovali za základný dokument osvedčujúci skutočnosť, že žalované 1/ a 2/ sú vôbec legitimované k výkonu dražby. Podotkli, že súdy sa ich návrhom na predloženie prejudiciálnych otázok ani nezaoberali. Nesprávnym úradným procesným postupom súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navrhli zrušiť napadnutý rozsudok a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že z dovolania nie je zrejmé v čom spočíva nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým by mal znemožniť žalobcom uskutočňovať im procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rovnako z dovolania nie je jasné od vyriešenia akej právnej otázky záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázal na rozhodovacie prax najvyšších súdnych autorít ohľadom aplikácie zákonom prísne upraveného postupu pri výkone záložného práva formou dobrovoľnej dražby. Navrhla odmietnuť dovolanie v časti týkajúcej § 432 C.s.p. a v časti dovolania v zmysle § 431 C.s.p. dovolanie zamietnuť.

5. Žalovaná 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu poukázala na nedostatočné odôvodnenie dovolania. K nedostatočnosti vysporiadania sa súdov so spotrebiteľským charakterom vzťahu medzi stranami uviedla, že uvedené tvrdenia žalobcov nezodpovedajú stavu, aký v spore nastal. Stotožnila sa s názorom žalovanej 2/ k dovolaniu žalobcov. Navrhla odmietnuť dovolanie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 C.s.p.) a či sú splnené podmienky podľa § 429 C.s.p., v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, a preto bolo odmietnuté.

K stručnému odôvodneniu v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá C.s.p. dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, sp.zn. 2 Cdo 132/2013, sp.zn. 3 Cdo 18/2013, sp.zn. 4 Cdo 280/2013, sp.zn. 5 Cdo 275/2013, sp.zn. 6 Cdo 107/2012 a sp.zn.7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (sp.zn.1 Cdo 6/2014, sp.zn. 3 Cdo 209/2015, sp.zn. 3 Cdo 308/2016, sp.zn. 5 Cdo 255/2014).

9. Podľa § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

10. Podľa § 421 ods.1 písm. a) C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu,

ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Podľa § 432 C.s.p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne záver.

12. Podľa § 440 C.s.p. dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C.s.p. rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (§ 432 C.s.p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 C.s.p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie. Dôvody prípustnosti dovolania taxatívne uvedené v § 421 ods.1 C.s.p. sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p. má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, ktorá bola riešená odvolacím súdom, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C.s.p), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C.s.p. (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 2 Cdo 203/2016, sp.zn. 3 Cdo 216/2017, sp.zn. 4 Cdo 64/2018, sp.zn. 6 Cdo 113/2017, sp.zn. 7 Cdo 95/2017 a sp.zn. 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 C.s.p. môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

14. Podľa § 420 písm. f) C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podľa § 431 C.s.p. dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

16. V preskúmanej veci predmetom uplatnených nárokov žalobcov 1/ a 2/ žalobou z 8. júla 2014 boli nároky vyplývajúce z uzatvorenej zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2004011540 z 18. júna 2004 (č.l. 9 spisu), zmluvy o záložnom práve z 18. júna 2004, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Košice dňa 24. júna 2004 pod J. (č.l. 15 spisu). Žalobcovia 1/ a 2/ sa domáhali určenia absolútnej neplatnosti

dojednaných zmluvných podmienok týkajúcich sa spracovateľského poplatku, ako aj ďalších poplatkov súvisiacich s úverom uvedených v čl. VII, bod 2, 3, čl. 9, bod 9.2., 9.4, bod 10. zmluvy, nemožnosti odstúpenia alebo vypovedania zmluvy dlžníkom, predčasného splatenia časti úveru dlžníkom, dojednanej rozhodcovskej doložky a vymedzenej miestnej príslušnosti určenej podľa sídla veriteľa v prípade konania na vecne príslušnom súde, oprávnenia veriteľa odmietnuť čiastočné plnenie dlžníka alebo garanta, podmienok týkajúcich sa oprávnenia banky vyhlásiť mimoriadnu splatnosť, odstúpiť od zmluvy alebo jej výpoveď, ďalej dojednaných spôsobov realizácie záložnej zmluvy. Zároveň sa domáhali aj primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 1000 eur, ako aj zaplata 9,90 eura s 5% úrokom z omeškania ročne od 15. júla 2014 do zaplata z titulu vecných nákladov spojených s účasťou verejnosti na dobrovoľnej dražbe. V priebehu sporu rozšírili žalobný petit, a to podaním z 21. novembra 2014, ktorým sa domáhali prikázať žalovaným 1/, 2/ zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva (ďalej len LV) č. XX a to rodinný dom so súp. č. postavený na pozemku parc. reg. „C“ č. 27 o výmere 1061 m² - záhrady, parc. reg. „C“ č. 26 o výmere 132 m² -zastavané plochy a nádvoria a parc. reg. „C“ č. 27 o výmere 576 m² -zastavané plochy a nádvoria, vedené na Okresnom úrade Košice, katastrálny odbor, pre k.ú. U., ktorá zmena žalobného petitu bola pripustená súdom, a to uznesením č.k. 15C/186/2014 -188 z 5. mája 2015. Súd nižších inštancií žalobu zamietli pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. d) C.s.p.

17. Právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktoré je implikované aj v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“). Odôvodnenie je tou časťou rozhodnutia, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu.

Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 26/94). Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im práva úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces.

Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov (čl. 46 ústavy). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporné aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súde ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

18. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1

dohovoru (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

19. Uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) C.s.p. dovolací súd nepovažoval za opodstatnený, lebo odôvodnenie napadnutého rozhodnutia spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 C.s.p., je jasné, zrozumiteľné a najmä preskúmateľné. K zamietnutiu žaloby súdmi nižších inšancií došlo z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. d) C.s.p.

Do 30. júna 2016 bolo možné podľa § 80 Občianskeho súdneho poriadku žalobou uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a) o osobnom stave (o rozvoze, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b) o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c) o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Za určovací návrh (žalobu) v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku považovala súdna prax aj v danom prípade podanú žalobu o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok neplatnosti právneho úkonu. Právny záujem, ktorý bol podmienkou prípustnosti určovacej žaloby, musel byť však naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu išlo o posúdenie, či podaná žaloba predstavuje vhodne (účinne a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva, ktorým sa môže dosiahnuť odstránenie spornosti alebo neistoty práva. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp.zn. 1 Cdo 91/2006 konštatoval, že nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu“ (podobné závery vyjadril najvyšší súd tiež v rozhodnutiach sp.zn. 3 Cdo 240/2006, sp.zn. 1 Cdo 13/2010, sp.zn. 3 Cdo 56/2011, sp.zn. 1 Cdo 324/2014, sp.zn. 3 Cdo 887/2015, sp.zn. 5 Cdo 345/2015, sp.zn. 8 Cdo 26/2016). Aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zaujal názor, podľa ktorého ak všeobecný súd dospeje k záveru, že naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podanej určovacej žaloby sa ďalej nezaobera (rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. II. ÚS 137/08).

20. Z týchto dôvodov namietané nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, nevysporiadanie sa so vznesenou námietkou premlčania, ako aj neposúdenie záložnej zmluvy ako spotrebiteľskej zmluvy bolo irelevantné z dôvodu nespĺnenia preukázania naliehavého právneho záujmu. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) C.s.p., žalobcovia 1/ a 2/ posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu súdmi nižších inšancií nenamietali. Rozsah preskúmvacej činnosti dovolacieho súdu je závislý od uplatnených dovolacích dôvodov, ktorých viazanosť súvisí s dôsledným zachovávaním dispozičného princípu a princípu právnej istoty, ako aj procesnej zodpovednosti strán za ochranu svojich práv (§ 440 C.s.p.).

21. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p. dovolací súd uvádza, že bolo povinnosťou žalobcov 1/ a 2/ vymedziť právnu otázku pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. Z uvedeného teda vyplýva, že dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu predpokladá, že pri riešení právnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

22. Ustálená rozhodovacia prax je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorými v systéme všeobecného súdnictva sú najvyšší súd, ústavný súd, ako aj Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením požiadavky spravodlivého procesu a princípu rovnosti a právnej istoty vyplývajúcich z čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 2 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, podľa ktorého sporové strany legitímne očakávajú, že ich spor bude rozhodnutý za obdobnej skutkovej a právnej situácie rovnakým spôsobom, v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít.

Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p. je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý

zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2018, sp.zn. 3Obdo/42/2018 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018, pod R 83/2018).

23. Z dôvodu nevymedzenia právnej otázky pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolací súd z tohto dôvodu (§ 421 ods. 1 písm. a) C.s.p.) nepovažoval dovolanie za procesne prípustné.

24. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcov 1/ a 2/ odmietol (§ 447 písm. c) a písm. f) C.s.p.), lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné (§ 420 písm. f) C.s.p.), ako aj z dôvodu nevymedzenia dovolacieho dôvodu (§ 421 ods. 1 písm. a) C.s.p.) spôsobom uvedeným v § 431 až 435. Z dôvodu rozhodnutia o podanom dovolaní z procesných dôvodov, vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia dovolací súd neposudzoval.

25. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 438 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p. a zásadou úspechu žalovaných 1/, 2/ v dovolacom konaní, ktorým priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcom 1/ a 2/ v súlade s § 255 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

26. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.